

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Ośrodki innowacji cyfrowych i MŚP”**(opinia z inicjatywy własnej)**

(2023/C 75/12)

Sprawozdawca: **Giuseppe GUERINI**Współsprawozdawca: **Nicos EPISTITHIOU**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.1.2022
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	13.9.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.10.2022
Sesja plenarna nr	573
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	136/0/0

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest głęboko przekonany, że transformacja cyfrowa i ekologiczna może być korzystna dla europejskiej gospodarki oraz uczynić ją bardziej konkurencyjną, zrównoważoną, odporną i autonomiczną.

1.2. Aby osiągnąć powyższe cele, UE musi wzmocnić swój potencjał badawczo-rozwojowy i innowacyjny oraz zwiększyć rozpowszechnianie technologii wśród obywateli, organów administracji publicznej i przedsiębiorstw.

1.3. Komitet uważa, że należy jak najszybciej zwiększyć inwestycje UE w badania i rozwój do poziomu 3 % PKB. UE musi opracować odrębny zestaw umiejętności w zakresie technologii cyfrowych nowej generacji i zapewnić ich włączenie do modeli biznesowych unijnych przedsiębiorstw.

1.4. Dwojaka transformacja oferuje wiele możliwości zwiększenia konkurencyjności MŚP, lecz może również stanowić zagrożenie. Aby uniknąć tego rodzaju ryzyka, europejskie MŚP muszą otrzymać wsparcie w procesie transformacji w postaci zestawu strategii i instrumentów.

1.5. Chociaż tradycyjne MŚP mogą być wysoce innowacyjne, napotykają trudności w zarządzaniu procesem dwojakiej transformacji ze względu na ograniczenia finansowe i organizacyjne oraz brak odpowiednich kompetencji.

1.6. Dostęp do finansowania innowacji dla MŚP w każdym państwie członkowskim wymaga radykalnej poprawy, w tym poprzez wykorzystanie finansowania kapitałowego i zachęt podatkowych związanych z technologiami i umiejętnościami cyfrowymi.

1.7. Ośrodki innowacji cyfrowych (DIH) funkcjonują jako punkty kompleksowej obsługi opracowujące analizy i rozwiązania na potrzeby przedsiębiorstw mierzących się z wyzwaniem dwojakiej transformacji. EKES uważa, że więcej unijnych przedsiębiorstw, nawet przedsiębiorstw gospodarki społecznej, powinno angażować się w działania DIH, oraz zaleca usprawnienie sposobu komunikowania wyników, w szczególności małym i średnim przedsiębiorcom.

1.8. DIH mogą służyć jako platformy do testowania rozwiązań technologicznych przed dokonaniem inwestycji („testowanie przed inwestowaniem”), wymiany najlepszych praktyk oraz rozwijania umiejętności cyfrowych. Ponadto mogą odgrywać istotną rolę w wykorzystywaniu potencjału technologii cyfrowych na rzecz zrównoważonego rozwoju.

1.9. Komitet wskazuje na brak jasnej wizji przyszłego rozwoju DIH, zwłaszcza w świetle nowo utworzonych europejskich centrów innowacji cyfrowych (EDIH). Istnieje potrzeba wprowadzenia kluczowych wskaźników skuteczności działania w celu pomiaru wyników DIH z myślą o ich przekształceniu w główne europejskie ośrodki inkluzywnych innowacji dla MŚP.

1.10. EKES uważa, że DIH powinny działać jako „warstwy pośrednie”, których zadaniem jest wsłuchanie się w potrzeby MŚP oraz określenie narzędzi i rozwiązań, które mogłyby pomóc MŚP w zaspokojeniu tych potrzeb. Kluczowe znaczenie ma zwiększanie świadomości na temat istotnej roli DIH.

1.11. Komitet zauważa, że kilka strategii dotyczących MŚP nie zostało wdrożonych na szczeblu krajowym oraz że istnieje wyraźna luka w obszarze informowania o takich udogodnieniach dla MŚP. UE i państwa członkowskie muszą wspólnie angażować się w działania podnoszące świadomość na temat istniejących europejskich i krajowych inicjatyw na rzecz MŚP, w tym korzyści z przystąpienia do sieci DIH.

1.12. EKES jest przekonany, że należy zapewnić odpowiednie finansowanie działalności DIH – począwszy od programów wsparcia rozwoju biznesu i programów wsparcia badań naukowych i innowacji po dotowane finansowanie dla przedsiębiorstw oraz udział w przetargach.

1.13. Komitet uważa, że DIH powinny skupić się na wspieraniu gospodarek regionalnych i lokalnych systemów MŚP, a także zaleca regionalne mapowanie istniejących ośrodków oraz opracowanie planu działania ukierunkowanego na rozwój regionalny i zwiększenie włączenia i zaangażowania. Współpraca między dużymi przedsiębiorstwami a MŚP może zrewolucjonizować proces wprowadzania innowacji cyfrowych dzięki wykorzystaniu potencjału innowacji opartych na łańcuchu dostaw, który to potencjał pozostaje obecnie niewykorzystany.

1.14. EKES zauważa, że poszczególne regiony europejskie różnie sobie radzą z rozmieszczaniem DIH – Europa Wschodnia i Południowo-Wschodnia odnotowały najmniejszy postęp w tej dziedzinie. Zmniejszenie dysproporcji między państwami członkowskimi i regionami ma kluczowe znaczenie dla skuteczności inicjatywy na poziomie europejskim.

1.15. DIH muszą wspierać MŚP w podnoszeniu i zmianie kwalifikacji ich siły roboczej (w tym przedsiębiorców), również w celu zapewnienia zdolności do zatrudnienia w przyszłości w obliczu szybko zmieniających się realiów gospodarczych. Systemy edukacji, począwszy od szkół podstawowych, należy doskonalić ze szczególnym uwzględnieniem nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM). Co więcej, niebagatelną rolę mają do odegrania kształcenie techniczne i zawodowe na szczeblu średnim i wyższym oraz lokalne uniwersytety. Umiejętności cyfrowe mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia pełnej cyfryzacji i przyciągnięcia młodych talentów również do tradycyjnych sektorów.

1.16. Związki zawodowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, stowarzyszenia pracodawców i organy publiczne muszą współpracować przy zarządzaniu misjami i strategiami DIH oraz opracowywać programy uczenia się przez całe życie oraz programy szkolenia zawodowego, które gwarantują ciągłość zdolności do zatrudnienia, godziwe miejsca pracy i godne wynagrodzenie, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania praw socjalnych pracowników i ich aktywnego uczestnictwa. W tym procesie kluczowe znaczenie ma dialog społeczny i trzeba zadbać o równość płci.

2. Kontekst i uwagi ogólne

2.1. Transformacja cyfrowa niezwykle silnie oddziałuje na gospodarkę, środowisko i całe społeczeństwo. Zwiększa produktywność systemów gospodarczych, przyczynia się do poprawy usług publicznych i jakości życia ludzi oraz generuje nowe możliwości rozwoju. Przedsiębiorstwa i organizacje (publiczne i prywatne, o profilu rynkowym i społecznym), które weszły na ścieżkę transformacji cyfrowej, rozwinęły swoje usługi, produkty i procesy oraz stały się bardziej konkurencyjne.

2.2. Obawy co do negatywnego wpływu cyfryzacji na zatrudnienie zostały również jaśniej umieszczone w kontekście – wysoce ustandaryzowane działania w sektorach, które są bardziej narażone na konkurencję, niosą za sobą ryzyko zwolnień pracowników, które jest jednak znacznie mniejsze w sektorach o większej wartości dodanej oraz w procesie produkcji. Ogólnie rzecz biorąc, transformacja cyfrowa i ekologiczna może być korzystna dla europejskiej gospodarki oraz uczynić ją bardziej konkurencyjną, zrównoważoną, odporną i autonomiczną.

2.3. Zmiany, które niesie za sobą transformacja cyfrowa, mają szybki przebieg i fundamentalne znaczenie. W konsekwencji wszystkie organizacje muszą nieustannie podejmować działania dostosowawcze, w tym na nowo się określać, aby nadążyć za dynamicznie zmieniającą się rzeczywistością. MŚP, stanowiące trzon europejskiej gospodarki, należą do tych organizacji, które najbardziej ucierpiały w wyniku transformacji cyfrowej.

2.4. Tradycyjne MŚP mają tendencję do koncentrowania zasobów – które są ograniczone pod względem finansowania, kapitału ludzkiego i struktury organizacyjnej – w skonsolidowane działania i praktyki. Nawet wysoce innowacyjne MŚP preferują zwykle innowacje stopniowe (technologie o średnim stopniu zaawansowania) od tych przełomowych (zaawansowanych technologii), które przeważają w domenie cyfrowej. Ponadto MŚP w dużym stopniu korzystają z takich źródeł finansowania jak tradycyjne pożyczki bankowe, których uzyskanie jest czasem utrudnione ze względu na brak zabezpieczenia czy historii kredytowej. Można zwiększyć możliwości finansowania, zwłaszcza finansowania kapitałowego, które w UE nie jest tak rozwinięte jak na przykład w Stanach Zjednoczonych, w którym to kraju znaczna część finansowania dostępna jest na etapach, na których nie ma możliwości spłacenia zadłużenia.

2.5. Pandemia COVID-19 przyspieszyła procesy transformacji cyfrowej – kluczowe aspekty gospodarki i społeczeństwa, takie jak praca, handel, edukacja, komunikacja czy rozrywka nagle zostały zwirtualizowane. Aby przetrwać, MŚP zmuszone były również silniej rozwinąć swoją obecność cyfrową.

2.6. Pandemia COVID-19 ograniczyła również przepływy handlowe i zakłóciła globalne łańcuchy wartości, co wskazało na pilną potrzebę osiągnięcia znacznie większej niezależności technologicznej na poziomie europejskim. W tym kierunku zmierzają właśnie działania UE podejmowane w ramach strategii rozwoju autonomicznych i wysoce konkurencyjnych rozwiązań na potrzeby kluczowych technologii przyszłości. Wiąże się to z koniecznością wyboru określonych kierunków rozwoju, do których obrania należy zachęcać. Mimo poczynionych postępów proces transformacji cyfrowej przedsiębiorstw, organów publicznych i innych organizacji wciąż pozostawia wiele do życzenia.

2.7. EKES uważa, iż zdolność do tworzenia innowacji i rozpowszechniania ich w społeczeństwie i gospodarce będzie mieć decydujące znaczenie dla konkurencyjności UE od chwili obecnej do 2050 r. Aby osiągnąć ten cel, zgodnie z ustaleniami Komisji Europejskiej w programie „Cyfrowa Europa”⁽¹⁾, UE musi opracować odrębny zestaw umiejętności w zakresie technologii cyfrowych nowej generacji, takich jak IoT (internet rzeczy), duże zbiory danych, sztuczna inteligencja, robotyka, przetwarzanie w chmurze i blockchain, oraz dopilnować, aby te technologie prorozwojowe zostały na stałe włączone do modeli biznesowych europejskich przedsiębiorstw, w tym za pośrednictwem działań ośrodków innowacji cyfrowych. Dla większej jasności w niniejszej opinii przyjęto, że termin „DIH” będzie miał zastosowanie zarówno do DIH, jak i EDIH.

2.8. Powyższe zalecenia dotyczące transformacji cyfrowej mają również zastosowanie w odniesieniu do transformacji ekologicznej. Te dwie fazy transformacji systemowej mają wiele punktów wspólnych i oznaczają podwójne obciążenie dla MŚP (oraz oczywiście różne szanse, które wymagają uważnej analizy).

2.9. Cyfryzacja europejskiego przemysłu będzie miała bezpośredni wpływ na osiągnięcie celów klimatycznych Zielonego Ładu oraz celów zrównoważonego rozwoju Agendy 2030. Należy jednak pamiętać, że zaawansowane projekty cyfrowe zużywają również znaczne ilości energii. EKES uważa, iż EDIH mogą odegrać istotną rolę w badaniu wpływu tych projektów na transformację ekologiczną. Cele takie jak zrównoważona produkcja i modele biznesowe oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym można osiągnąć w Europie jedynie poprzez znaczne inwestycje w nowe technologie.

2.10. Aby sprostać tym wyzwaniom, należy postawić na szybki i dynamiczny rozwój potencjału technologicznego UE. Komitet zauważa, że UE wciąż pozostaje w tyle, jeśli chodzi o inwestycje w badania i rozwój w relacji do PKB (2,32 % w 2020 r. w porównaniu do 3,08 % w Stanach Zjednoczonych i 3,2 % w Japonii)⁽²⁾. Inwestycje w badania i rozwój należy jak najszybciej zwiększyć do 3 % PKB, aby UE mogła konkurować na globalnym rynku w dziedzinie transformacji cyfrowej.

2.11. Na szczeblu europejskim nie tylko MŚP, lecz także inne przedsiębiorstwa napotykają trudności przy wdrażaniu nowych technologii. EKES w kilku swoich opiniach podkreśla, że choć przedsiębiorstwa czerpią znaczące korzyści z transformacji cyfrowej w całej UE, to wiele z nich wciąż jeszcze doświadcza trudności i niepewności prawa, zwłaszcza w obszarze działalności transgranicznej. Z perspektywy wielu MŚP niepewność prawa jest kolejnym problemem, obok braku dostępu do zasobów finansowych lub inwestycyjnych, a także niedoboru wykwalifikowanych pracowników.

2.12. Z tego względu należy opracować i udoskonalić narzędzia, które pomogą MŚP w przewyżnianiu tych ograniczeń. Głównymi narzędziami tego typu są właśnie ośrodki innowacji cyfrowych (DIH). EKES uważa, że więcej przedsiębiorstw w Europie powinno współpracować z DIH, oraz zaleca poprawę sposobu informowania zainteresowanych stron, w tym MŚP, o uzyskanych wynikach.

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240 (Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1).

(2) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R%26D_expenditure&oldid=551418

3. Ośrodki innowacji cyfrowych jako infrastruktura wspierająca MŚP

3.1. Ośrodki innowacji cyfrowych to podmioty, które różnią się między sobą pod względem struktury organizacyjnej, sposobu zarządzania i rodzaju świadczonych usług i które zostały utworzone w całej Europie, aby wspierać MŚP w cyfrowej transformacji. Ośrodki innowacji cyfrowych (DIH) funkcjonują jako punkty kompleksowej obsługi opracowujące analizy i rozwiązania na potrzeby przedsiębiorstw mierzących się z wyzwaniem dwójakiej transformacji.

3.2. DIH świadczą na rzecz MŚP usługi o wartości dodanej, takie jak podnoszenie i zmiana kwalifikacji oraz doradztwo w zakresie innowacji, technologii, strategii, finansów, transformacji ekologicznej i gospodarki o obiegu zamkniętym. Często oferują również zaplecze technologiczne i platformy do testowania rozwiązań technologicznych przed dokonaniem inwestycji („testowanie przed inwestowaniem”).

3.3. Rozległa sieć DIH w Europie przechodzi obecnie gruntowną restrukturyzację. Niedawno wybrane europejskie DIH (EDIH) będą w 50 % finansowane ze środków dostępnych w ramach programu „Cyfrowa Europa”, a w 50 % ze środków krajowych i regionalnych. Ich zadaniem będzie wspieranie cyfryzacji MŚP i organów publicznych. W związku z przyjęciem programu „Cyfrowa Europa” pierwsze EDIH rozpoczną działalność we wrześniu 2022 r. Obecne DIH nadal będą działać na rzecz transformacji cyfrowej MŚP i regionów, korzystając z zasobów programu „Horyzont Europa” i EFRR. EKES uważa, że zbliżone nazewnictwo tych ośrodków może wprowadzać w błąd odbiorców usług.

3.4. Komitet wskazuje na brak jasnej wizji przyszłego rozwoju DIH. W związku z tym wzywa do przyjęcia pewnych kluczowych wskaźników skuteczności działania, aby mierzyć wyniki DIH w perspektywie czasowej, a także do ustalenia postępów w realizacji strategii cyfryzacji MŚP na szczeblu europejskim. DIH muszą stworzyć gęstą sieć punktów kompleksowej obsługi pomagających zaspokajać cyfrowe potrzeby MŚP.

3.5. EDIH będą mniej zróżnicowane pod względem wielkości, sposobu zarządzania i przydzielonych zadań. Będą mieć dosyć szeroki zasięg terytorialny oraz będą rozwijać konkretne wysokopoziomowe zdolności w zakresie „kluczowych technologii prorozwojowych” zgodnie z definicją zawartą w programie „Cyfrowa Europa”. Będą wspierać transformację cyfrową przedsiębiorstw – w szczególności MŚP i spółek o średniej kapitalizacji – oraz organów publicznych.

3.6. Mimo iż przyjęte przez Komisję Europejską podejście względem EDIH skupione na kluczowych technologiach prorozwojowych i zaawansowanych technologiach jest spójne z celami konkurencyjności technologicznej Europy określonymi w programie „Cyfrowa Europa”, istnieją obawy, że takie podejście nie jest skorelowane ze ścieżkami innowacji MŚP.

3.7. EKES uważa, że w strategii na rzecz zwiększenia zdolności cyfrowych MŚP należy w większym stopniu uwzględnić charakter zgłaszanego przez takie przedsiębiorstwa zapotrzebowania, jak również krytyczne problemy, które mogą wynikać z radykalnych zmian, o których mowa powyżej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie zdolności odnotowywania potrzeb MŚP oraz współpracę z różnymi zainteresowanymi stronami, w tym dużymi przedsiębiorstwami, w ramach specjalnych programów innowacyjnych.

3.8. MŚP nie wydzielają oficjalnie w swej strukturze zadań w zakresie innowacji i badań i rozwoju, a ich podejście do innowacji jest głównie zorientowane na technologie o średnim stopniu zaawansowania (integracja istniejących technologii) i innowacje stopniowe (postępujące stopniowo i w wolniejszym tempie niż przełomowe innowacje cyfrowe), a podejście to realizowane jest również w ramach nieformalnych i półformalnych sposobów wymiany wiedzy fachowej oraz eksperymentalnych działań prowadzonych wspólnie z innymi przedsiębiorstwami, w tym w ramach relacji podwykonawczych. Innym sposobem wdrażania kluczowych technologii w MŚP mogłoby być ustanowienie strategicznych i technologicznych ścieżek rozwoju przewidujących wykorzystanie tego typu technologii.

3.9. Procesy innowacyjne na rzecz MŚP wymagają zatem „warstwy pośredniej” między popytem a podażą. Taką warstwę należy zaprojektować tak, aby rozpoznać (nawet niewielki) popyt i wskazać najbardziej adekwatne narzędzia i rozwiązania spośród dostępnych rozwiązań technologicznych, oferowanych w sposób chaotyczny i w ogromnych ilościach. Tę „warstwę pośrednią” mogłoby stanowić DIH. Zwiększanie świadomości na temat istotnej roli, jaką mogą odegrać EDIH, ma kluczowe znaczenie.

3.10. Wyniki osiągnięte przez DIH w tej dziedzinie można już uznać za zadowalające. Według EBI: „Zgromadzone dane pokazują, że ośrodki innowacji cyfrowych odgrywają kluczową rolę we wspieraniu europejskich MŚP w procesie transformacji cyfrowej. [...] Ponad 70 % ankietowanych przedsiębiorstw, które skorzystały z usług ośrodków innowacji cyfrowych, jest zdania, że otrzymane wsparcie ułatwiło im podróż w stronę cyfryzacji”.

3.11. Ponadto ośrodki innowacji cyfrowych mogą odgrywać bardzo istotną rolę w promowaniu cyfryzacji przedsiębiorstw społecznych, w szczególności tych działających w sektorze pomocy społecznej i opieki domowej, ponieważ technologie cyfrowe w tym obszarze pozwalają poprawić jakość świadczonych usług poprzez zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych.

4. Propozycje udoskonalenia europejskiej polityki w zakresie innowacji cyfrowych dla MŚP

4.1. EKES docenia, że kwestia MŚP została potraktowana z należytą uwagą oraz że opracowano wiele strategii i programów wspierających MŚP. Komitet zauważa jednak, że ogólne podejście KE nie jest w wystarczającym stopniu ukierunkowane na procesy i potrzeby MŚP. Ponadto nie wszystkie te strategie zostały wdrożone na szczeblu krajowym oraz istnieje wyraźna luka w obszarze informowania MŚP o tych strategiach i programach. Podnoszenie świadomości na temat inicjatyw europejskich i krajowych należy traktować priorytetowo, a odpowiedzialność w tym zakresie należy rozłożyć na instytucje europejskie i państwa członkowskie.

4.2. EKES jest zdania, że warunkiem koniecznym realizacji zadań DIH jest zapewnienie odpowiedniego finansowania z różnych źródeł, począwszy od programów wsparcia rozwoju biznesu i programów wsparcia badań naukowych i innowacji na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim po dotowane finansowanie dla przedsiębiorstw oraz udział w przetargach. Małym i średnim przedsiębiorstwom należy zapewnić dostęp do zachęt podatkowych związanych z inwestycjami w innowacje cyfrowe i powiązane umiejętności.

4.3. EKES uważa, że DIH powinny odgrywać kluczową rolę w sprawnym i zrównoważonym rozwoju gospodarczym i zwiększaniu możliwości zatrudnienia w UE, a w szczególności zapewniać wsparcie w dwojakiej transformacji cyfrowej i ekologicznej MŚP. W tym celu ośrodki te powinny również uruchomić usługi „nierynkowe” w ramach szkoleń i działań służących podnoszeniu świadomości, przy czym koszty tych działań podejmowanych w interesie publicznym powinny być pokrywane ze środków publicznych.

4.4. Komitet jest przekonany, że DIH powinny przede wszystkim pełnić rolę integratora systemów poprzez dopasowywanie rozwiązań technologicznych do potrzeb MŚP. W tym kontekście kluczowe jest, aby DIH rozwijały zdolności działania jako lokalne platformy innowacji, łącząc umiejętności i zasoby lokalnych (i ewentualnie zewnętrznych) sieci innowacji z zapotrzebowaniem/możliwościami lokalnych systemów produkcji – przed wypracowaniem konkretnych umiejętności w zakresie indywidualnych kluczowych technologii właściwych dla innych podmiotów z obszaru badań naukowych i innowacji (ośrodków badawczych, uniwersytetów, dużych przedsiębiorstw).

4.5. Biorąc pod uwagę standaryzację procesów oraz zachęty do współpracy transgranicznej oraz wymiany wiedzy, doświadczeń i praktyk, w tym za pośrednictwem wspólnej platformy cyfrowej, EKES uważa, że DIH powinny skoncentrować się na wspieraniu gospodarek regionalnych i lokalnych systemów MŚP. W związku z powyższym EKES zaleca regionalne mapowanie istniejących ośrodków we współpracy z organizacjami pracodawców będących MŚP oraz opracowanie planu działania ukierunkowanego na rozwój regionalny i zwiększenie włączenia i zaangażowania.

4.6. Komitet zauważa, że nadal widoczne są różnice między poszczególnymi regionami europejskimi, jeśli chodzi o rozmieszczanie DIH – podobnie jak w poprzednich latach, kraje Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej odnotowały najmniejszy postęp w dziedzinie cyfryzacji. W poprzedniej opinii EKES stwierdził, że „[s]zczególnym priorytetem będzie zajęcie się przepaścią cyfrową. [...] pandemia unaoczniała tak zalety, jak wady komunikacji cyfrowej, zwłaszcza w przypadku mieszkańców obszarów wiejskich”. Zmniejszenie dysproporcji między państwami członkowskimi i regionami ma kluczowe znaczenie dla postępów na poziomie europejskim.

4.7. EKES uważa, że aby zachęcić MŚP do transformacji ekologicznej i cyfrowej, konieczne jest odpowiednie monitorowanie i rozwiązanie problemów w obszarze dwóch kluczowych zagadnień: upowszechniania umiejętności cyfrowych oraz współpracy między przedsiębiorstwami, począwszy od produkcji i łańcuchów dostaw.

4.8. Umiejętności cyfrowe mają kluczowe znaczenie, zwłaszcza dla MŚP, ponieważ brak tych umiejętności stanowi główną przeszkodę w osiągnięciu pełnej cyfryzacji, nawet w sytuacji gdy istnieją bardzo atrakcyjne zachęty finansowe do inwestowania. W przypadku MŚP podnoszenie i zmiana kwalifikacji obejmuje zarówno zatrudnionych pracowników, jak i przedsiębiorców bezpośrednio zaangażowanych w procesy produkcji oraz w decyzje dotyczące innowacji i inwestycji. Jeśli przedsiębiorcy nie mają umiejętności cyfrowych, nie mogą korzystać z możliwości oferowanych przez technologie cyfrowe, co znacznie osłabia konkurencyjność przedsiębiorstw i w efekcie negatywnie wpływa na zatrudnienie.

4.9. MŚP nie wydzielają oficjalnie w swej strukturze zadań w zakresie innowacji i badań i rozwoju, a ich podejście do innowacji jest głównie zorientowane na technologie o średnim stopniu zaawansowania (integracja istniejących technologii) i innowacje stopniowe (postępujące stopniowo i w wolniejszym tempie niż przełomowe innowacje cyfrowe), a podejście to realizowane jest również w ramach nieformalnych i półformalnych sposobów wymiany wiedzy fachowej oraz eksperymentalnych działań prowadzonych wspólnie z innymi przedsiębiorstwami, w tym w ramach relacji podwykonawczych. Innym sposobem wdrażania kluczowych technologii w MŚP mogłoby być ustanowienie strategicznych i technologicznych ścieżek rozwoju przewidujących wykorzystanie tego typu technologii.

4.10. Związki zawodowe, organizacje pozarządowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, stowarzyszenia pracodawców i organy publiczne, których kluczowa rola musi stanowić punkt odniesienia dla DIH przy realizowaniu ich misji i strategii, muszą współpracować, aby opracować programy podnoszenia i zmiany kwalifikacji, uczenia się przez całe życie i szkolenia zawodowego, które gwarantują ciągłość zdolności do zatrudnienia pracowników, godziwe miejsca pracy i godne wynagrodzenie, a także przestrzeganie praw socjalnych. Pracownicy muszą odgrywać wiodącą rolę w procesach transformacji cyfrowej i należy zadbać o równość płci. Kluczowe znaczenie ma w tym względzie dialog społeczny i należy go wspierać, aby ustalić potrzeby w perspektywie krótko- i średnioterminowej oraz długofalowe skutki realizacji określonych strategii.

4.11. Współpraca między dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, począwszy od produkcji i łańcuchów dostaw, może zrewolucjonizować proces innowacji cyfrowej i pomóc pokonać wiele przeszkód na drodze do zwiększenia wiedzy, standaryzacji i zmniejszenia kosztów.

4.12. EKES jest zdania, że przyszła strategiczna rola EDIH zależy od dwóch czynników: od umiejętności komunikowania decydentkom i decydentom potrzeb, ograniczeń i możliwości MŚP związanych z działalnością badawczą, rozwojową i innowacyjną w celu lepszego opracowania strategii politycznych promujących znaczenie i jakość MŚP oraz od zdolności udoskonalenia ekosystemu społecznego i ekosystemu przedsiębiorczości w sposób przyczyniający się do ich większej odporności i dostosowania do przyszłości.

Bruksela dnia 27 października 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
